

บทที่ 6

บทสรุป

6.1 สรุปผลตามวัตถุประสงค์การศึกษา

ผลการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ส่วนราชการต่างๆ ตลอดจนนักธุรกิจเอกชนและสื่อมวลชน จำนวน 26 คน สำหรับการศึกษาผลกระทบของการปิดด่านชายแดนต่อการค้าชายแดนไทย-พม่า ได้ตั้งวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบของการค้าชายแดนไทย-พม่า
2. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของการปิดด่านการค้าชายแดนและผลกระทบที่มีต่อการค้าชายแดนไทย-พม่า
3. เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือทางการค้าชายแดนระหว่างไทยและพม่า

จากการศึกษาการค้าชายแดนไทย-พม่า ซึ่งเกิดจากการที่ประเทศไทยและพม่ามีพรมแดนติดต่อกันยาวไกลถึง 2,401 กิโลเมตร และนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีพรมแดนที่ติดกับไทยยาวไกลที่สุดในบรรดาประเทศเพื่อนบ้าน การติดต่อสัมพันธ์ของประชาชนตามแนวชายแดนไทย-พม่า จึงทำให้เกิดการค้าชายแดน การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันจนพัฒนากลายมาเป็นการค้าชายแดนถาวร โดยทางการพม่าเห็นว่าการค้าชายแดนที่ถูกต้องมี 3 ด้าน คือ

- ด้านอำเภอเมียวดี-แม่สอด
- ด้านอำเภอท่าลี่-เหล็ก-แม่สาย
- ด้านเกาะสอง-ระนอง

ในแต่ละปีมีสินค้าเข้า-ออกด้านการค้าชายแดนดังกล่าวมีปริมาณสูงมาก โดยเฉพาะด้านอำเภอเมียวดี-แม่สอด ซึ่งนับว่าเป็นจุดที่มีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากอยู่ใกล้เมืองย่างกุ้ง เมืองหลวงของพม่ามากที่สุดถ้าเทียบกับจุดอื่น ๆ แต่ด้านเมียวดี-แม่สอดนี้ก็ต้องประสบกับปัญหาคำสั่งการปิดด่านของรัฐบาลพม่าที่มีบ่อยครั้ง เป็นผลให้กระทบต่อการค้าชายแดนไทย-พม่าเป็นอย่างมาก ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-พม่าสามารถสรุปผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ

ประการแรก รูปแบบของการค้าชายแดนไทย-พม่า มีลักษณะ 2 รูปแบบ คือ การค้าในระบบเป็นการค้าชายแดนที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีการปฏิบัติตามระเบียบพิธีการ

ทางศุลกากรอย่างถูกต้องตามที่ราชการได้กำหนดไว้และมีการนำเข้า-ส่งออก โดยผ่านด่านศุลกากรเท่านั้น ส่วนการค้าชายแดนอีกรูปแบบหนึ่งคือการค้านอกระบบเป็นการค้าที่มุ่งหลีกเลี่ยงการผ่านพิธีการตามด่านศุลกากรและหลีกเลี่ยงการชำระภาษีศุลกากรอย่างถูกต้องเพื่อความสะดวกในการค้า การค้านอกระบบนี้ไม่ถูกต้องตามกฎหมายแต่ก็เกิดขึ้นคู่กับการค้าในระบบตลอดแนวชายแดน เนื่องจากพม่ามีมาตรการสินค้าต้องห้าม¹²⁸ที่ห้ามนำเข้าแต่ก็เป็นสินค้าที่ชาวพมานิยมบริโภค เช่น ผงชูรส, เครื่องดื่ม เป็นต้น และสินค้าที่รัฐบาลพม่าห้ามส่งออกนอกประเทศแต่เป็นสินค้าที่เป็นความต้องการอย่างสูงของคนไทย เช่น หยก อัญมณี ไม้ซุง โค กระบือ เป็นต้น ดังนั้น เมื่อมีผู้ต้องการซื้อสินค้าของทั้ง 2 ฝ่ายประเทศ การลักลอบซื้อขายนอกระบบจึงเกิดขึ้น จากการศึกษาพบว่า การค้าชายแดนที่อำเภอแม่สอดจะเป็นการค้านอกระบบเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากรัฐบาลพม่าสั่งห้ามสินค้านำเข้า-ส่งออกสินค้าจำนวนหลายประเภททำให้ไม่มีโอกาสค้าสินค้าในระบบ นอกจากนี้ชาวพมานิยมการหลีกเลี่ยงภาษีมาก เพราะการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลพม่าเป็นการเก็บภาษีที่มีหลายขั้นตอนและค่อนข้างราคาแพง ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้มีการลักลอบค้านอกระบบมากกว่าค้าในระบบ

ประการที่สอง การศึกษานี้ทำให้ทราบถึงสาเหตุของการปิดด่านของรัฐบาลพม่า ซึ่งสาเหตุหลักจะมาจากปัญหาการเมืองภายในของพม่าและลุกลามกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศนั่นคือปัญหาชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายแดนไทย-พม่าที่พยายามต่อต้านรัฐบาลพม่าเพื่อต้องการแบ่งแยกการปกครองตัวเองเป็นอิสระจึงทำให้รัฐบาลพม่าพยายามปราบปรามอย่างหนัก ทำให้ชนกลุ่มน้อยและผู้ลี้ภัยบางส่วนได้หลบหนีเข้ามาอยู่ในบริเวณชายแดนไทย ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างทหารไทยและทหารพม่า ทำให้รัฐบาลพม่าหวาดระแวงว่าไทยจะให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เพื่อต่อต้านรัฐบาลพม่า โดยเฉพาะการให้ที่พักพิงและการสร้างศูนย์อพยพ เช่น พื้นที่พักพิงบ้านห้วยกะโหลก, บ้านแม่หละ, บ้านมอเกอร์ เป็นต้น โดยรัฐบาลไทยได้ให้การช่วยเหลือกับชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ตามหลักมนุษยธรรม แต่พมามองว่า ไทยให้ความช่วยเหลือกับศัตรูของรัฐบาลพม่าและเป็นเหตุให้รัฐบาลพม่าสั่งปิดด่านการค้าชายแดนในที่สุด

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ กรณีพิพาทแม่น้ำเมยและเกาะกลางแม่น้ำเมยเป็นปัญหาเกิดจากการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติ ซึ่งทั้งทางไทยและพม่าต่างก็ไม่อยากเสียดินแดนของตนไปจึงทำให้มีข้อพิพาทดังกล่าวเกิดขึ้น นอกจากนี้สาเหตุอีกประการหนึ่ง คือ การที่พม่าอ้างว่าต้องปิดด่านเพื่อปรับปรุงระบบการค้าในประเทศรวมถึงปรับปรุงการจัดเก็บภาษีของการค้าชายแดน ซึ่ง

¹²⁸ ธุรการสินค้านำเข้าที่ภาคผนวก ข หน้า 131

สาเหตุต่างๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุที่ทำให้รัฐบาลพม่าสั่งปิดด่าน จากการศึกษาพบว่าสาเหตุหลักคือชนกลุ่มน้อยที่ทำให้ลูกหลานกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศและพบว่า รัฐบาลไทยไม่เคยสั่งให้มีการปิดด่านการค้าชายแดนทางด้านแม่สอด การปิดด่านจะเป็นคำสั่งของทางรัฐบาลพม่าที่สั่งให้ปิดด่านทางด้านเมียวดีแต่เพียงฝ่ายเดียว

จากการสั่งปิดด่านของรัฐบาลพม่า ทำให้พบว่า ส่งผลกระทบต่อนักธุรกิจทั้งชาวไทยและชาวพม่า ในส่วนของผู้ส่งออกชาวไทยทำให้ส่งสินค้าออกไม่ได้ต้องหาช่องทางอื่นๆ เพื่อส่งออกสินค้าซึ่งมีที่ถูกต้องกฎหมายและผิดกฎหมายนั่นคือการหาช่องทางออกทางทะเล เช่น การส่งออกด่านอื่น ๆ เช่น ด่านท่าขี้เหล็ก-แม่สาย หรือทางเกาะสอง-ระนอง เป็นต้น หรือการหาช่องทางออกทางอื่นๆ ในลักษณะที่ลักลอบส่งออก ซึ่งไม่ว่าจะส่งออกในรูปแบบใดก็ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการส่งออกสูงขึ้นกว่าปกติและเสี่ยงต่อการถูกจับกุมสินค้า นอกจากนี้ นักธุรกิจบางรายก็ไม่สามารถส่งสินค้าออกได้เลยโดยเฉพาะสินค้าที่มีขนาดใหญ่และน้ำหนักมากจะได้รับผลกระทบจากการปิดด่านการค้าชายแดนมากที่สุด แต่นักธุรกิจชาวพม่าส่วนใหญ่จะเป็นผู้ค้านอกระบบ การปิดด่านก็เป็นผลให้การส่งสินค้าทำได้ยากขึ้นและต้องเสี่ยงกับการถูกจับกุมของเจ้าหน้าที่พม่าหรือต้องเสียค่าใช้จ่ายในการผ่านทางมากขึ้นจากปกติมาก

ประการที่สาม จากการศึกษาพบว่า ปัญหาการเมืองภายในประเทศของพม่าได้กลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศและกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย-พม่า และส่งผลถึงคำสั่งปิดด่านของรัฐบาลพม่าและกระทบต่อการค้าชายแดนไทย-พม่า และพบว่าการพัฒนาความร่วมมือทางด้านการค้าระหว่างไทยและพมานั้น ประเทศจะต้องสร้างความเข้าใจกับรัฐบาลพม่าโดยแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลไทยไม่ได้มีนโยบายในการสนับสนุนชนกลุ่มน้อยเพียงต่อต้านรัฐบาลพม่าและในส่วนภูมิภาคเอกชนไม่ควรคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์มากเกินไปทำให้พม่ามองว่าไทยเอาเปรียบพม่า ซึ่งท่าทีของพม่าที่แสดงกับไทยต่างจากประเทศอื่น ๆ ที่มีการค้าขายกับพม่าเช่น สิงคโปร์, ญี่ปุ่น ซึ่งพม่าจะเต็มใจและให้ความร่วมมือกับประเทศเหล่านี้มากกว่าไทย ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับพม่าจึงเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงมากที่สุด

6.2 การทดสอบสมมติฐานการศึกษา

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการปิดด่านการค้าชายแดนไทย-พม่าที่ด่านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานการศึกษาคือ การปิดด่านการค้าชายแดนส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนแตกต่างกันตามประเภทของสินค้า

ผลจากการสัมภาษณ์ทั้งนักธุรกิจชาวไทยและชาวพม่าทั้ง 20 ราย พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า การปิดด่านการค้าชายแดนส่งผลกระทบต่อ

การค้าชายแดน แตกต่างกันตามประเภทของสินค้าคือสินค้าที่จะได้รับผลกระทบจากการปิดด่านมากที่สุดคือสินค้าที่มีขนาดใหญ่และสินค้าที่มีน้ำหนักมาก เช่น ปูนซีเมนต์, เหล็กเส้น, อุปกรณ์ทางการก่อสร้าง เป็นต้น เพราะการขนส่งสินค้าประเภทนี้การส่งจะต้องขนส่งโดยรถบรรทุก เมื่อมีการปิดด่านสินค้าเหล่านี้ก็เข้าไม่ได้ต้องหาทางส่งช่องทางอื่น ซึ่งตอนที่มีการปิดด่านการค้าชายแดนภาษีส่งออกสินค้าเหล่านี้จะถูกเมื่อมีการเปิดด่านการค้า เมื่อมีการปิดด่านการค้าก็ทำให้ต้องมีการส่งสินค้าเหล่านี้ผ่านทางแม่น้ำซึ่งค่าใช้จ่ายในการผ่านทางค่อนข้างสูง ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่า สินค้าแต่ละประเภทได้รับผลกระทบจากการปิดด่านการค้าชายแดนไม่แตกต่างกันแสดงความเห็นว่า ถ้ามีการปิดด่านการค้าชายแดนจะทำให้สินค้าแต่ละประเภทได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือสินค้าจะส่งออกทางด้านไม่ได้ต้องหาช่องทางอื่น ๆ เช่นเดียวกันหมด

6.3 การนำแนวคิดและทฤษฎีมาใช้

ในส่วนของการนำแนวคิดเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศ และแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ พบว่า แนวคิดและทฤษฎีทั้ง 3 มีความสัมพันธ์กันและมีผลต่อการค้าชายแดนไทย-พม่า คือ ตามแนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ เป็นผลให้รัฐบาลพม่า ได้มีคำสั่งให้ปิดด่านการค้าชายแดนเมียวดี-แม่สอด อันเนื่องมาจากปัญหาความมั่นคงแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความมั่นคงทางการเมือง คือ ปัญหาชนกลุ่มน้อย หรือปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ คือ การที่พม่าเสียดุลการค้ากับไทย เป็นผลให้รัฐบาลพม่ามีคำสั่งปิดด่านการค้าชายแดน แต่ถึงกระนั้น การค้าชายแดนที่ด่านเมียวดี-แม่สอด ก็ยังสามารถดำเนินต่อไปได้ ในรูปแบบของการค้านอกระบบ เพราะจากการที่รัฐบาลพม่ามีคำสั่งให้ปิดด่านการค้าชายแดนเมียวดี-แม่สอด ทำให้การนำเข้า-ส่งออกสินค้าผ่านด่านการค้าชายแดนโดยปกติไม่สามารถกระทำได้ ดังนั้น การค้าชายแดนในรูปแบบของการค้านอกระบบจึงเกิดขึ้น โดยการส่งสินค้าออกตามท่าเรือ และตามช่องทางที่สามารถลักลอบนำสินค้าเข้า-ออกได้

การค้าในรูปแบบของการค้านอกระบบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า อำนาจอรัฐไม่สามารถควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้าได้อย่างทั่วถึง เพราะประชาชนชาวพม่าต้องการอุปโภคบริโภคสินค้าจากไทยปริมาณมาก โดยเฉพาะสินค้าประเภทความจำเป็นขั้นพื้นฐาน เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค ทั้งนี้ เพราะพม่ายังไม่สามารถผลิตสินค้าเหล่านี้ได้ หรือสามารถผลิตได้หากแต่ไม่เพียงพอ กับความต้องการของประชาชนภายในประเทศ เป็นผลให้ประชาชนชาวพม่าต้องพึ่งพาสินค้าจากไทยตามทฤษฎีของการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศ นอกจากนี้ จากแนวคิดโลกาภิวัตน์ทำให้ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวพม่า สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้และทราบความต้องการ

ระหว่างกัน โดยไม่มีข้อจำกัดทางพรมแดนระหว่างประเทศ ทำให้การค้าและการบริการสามารถดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและยากที่จะควบคุมได้ แสดงให้เห็นถึงการลดบทบาทของชาติ (Nation – State) ดังที่เกิดขึ้นกับปรากฏการณ์ทางการค้าชายแดนเมียวดี-แม่สอด ในปัจจุบัน

6.4 อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผลกระทบของการปิดด่านการค้าชายแดนต่อการค้าชายแดนไทย-พม่าที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และอำเภอเมียวดี ประเทศพม่า โดยมีกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบไปด้วยข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทหาร พ่อค้านักธุรกิจชาวไทยและชาวพม่า สื่อมวลชน

การวิจัยดังกล่าว มีข้อจำกัดบางประการเนื่องจากการวิจัยในหัวข้อนี้ต้องสัมภาษณ์ทั้งชาวไทยและชาวพม่าซึ่งมีข้อจำกัดโดยเฉพาะในเรื่องภาษาที่ใช้สัมภาษณ์ เนื่องจากภาษาที่มีความแตกต่างกันและนักธุรกิจชาวพม่าส่วนใหญ่ ไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษและภาษาไทยได้ แต่ก็สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้โดยการใช้ล่ามที่สามารถพูดทั้งภาษาไทยและภาษาพม่าได้ โดยบริเวณชายแดนนี้จะมีชาวไทยสัญชาติพม่าจำนวนมากพอสมควรที่สามารถติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดีจึงสามารถแก้ปัญหานี้ได้ ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งคือเนื่องจากระบบการปกครองที่แตกต่างกันระหว่างไทยและพม่า การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองพม่าของนักธุรกิจในฝั่งเมียวดีจึงมีน้อย เพราะเกรงจะมีผลต่อตนเองได้ เนื่องจากความเชื่อเกี่ยวกับทหารและรัฐบาล เป็นสิ่งที่ไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้ ข้อจำกัดนี้แก้ไขโดยการสัมภาษณ์นักธุรกิจพม่าที่มาส่งสินค้าฝั่งไทยซึ่งสามารถแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้นและเป็นเหตุให้ไม่สามารถเปิดเผยรายชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ได้

ผลการศึกษาพบว่า จากการที่รัฐบาลพม่าได้มีคำสั่งให้มีการปิดด่านการค้าชายแดนโดยเฉพาะที่อำเภอเมียวดี-แม่สอด มีคำสั่งของทางรัฐบาลพม่าให้ปิดด่านบ่อยครั้ง โดยสาเหตุสำคัญคือปัญหาภายในของพม่าที่ถูกลามและเป็นปัญหาระหว่างประเทศ โดยพม่าหวังจะวางว่าไทยให้การช่วยเหลือกับชนกลุ่มน้อยเพื่อต่อต้านรัฐบาลพม่าทั้งที่จริงไทยไม่มีนโยบายเช่นนั้น นอกจากนี้ก็ยังมีปัญหาข้อพิพาททางแม่น้ำเมยและเกาะกลางแม่น้ำเมย เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคำสั่งการปิดด่านของรัฐบาลพม่าและส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนไทย-พม่า ซึ่งทำให้เป็นเหตุให้การค้าชายแดนเกิดการชะงักงันและสินค้าส่งออกไม่ได้ต้องมีการส่งทางออกอื่น ๆ

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า การปิดด่านดังกล่าวสาเหตุหลักมาจากการเมืองภายในของพม่า ซึ่งการแก้ปัญหานี้ก็ควรจะเป็นเรื่องภายในของพม่าเอง แต่จะเห็นได้ว่าปัจจุบันพม่าได้มีความพยายามแก้ปัญหานี้ภายในของพม่าเอง โดยเฉพาะการปราบปรามชนกลุ่มน้อยของรัฐบาล

พม่า ซึ่งนโยบายนี้ก็มีความพยายามหนึ่งของทางรัฐบาลพม่า ที่ต้องการสร้างความสงบสุขและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติให้มากขึ้น และพบว่าในปัจจุบันชนกลุ่มน้อยบางส่วนจะเข้าร่วมกับรัฐบาลพม่าแล้ว การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของ ASEAN ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่รัฐบาลพม่าแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลพม่าได้เปิดประเทศกว้างมากขึ้น ถึงแม้ว่าเหตุผลของการเข้าร่วมกับ ASEAN จะเป็นอะไรก็ตามแต่ อีกประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในพม่า คือ ความพยายามในการปรับปรุงทางเศรษฐกิจพม่าโดยการพยายามปรับปรุงการค้าการจัดเก็บภาษีในประเทศ เนื่องจากค่าเงินจ๊าดของพม่าในความเป็นจริงจะตกต่ำมาก ความพยายามในการปรับระบบเศรษฐกิจของพม่าก็เป็นสิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลพม่าได้มีความพยายามพัฒนาประเทศจากในอดีตมาก ซึ่งถ้าพม่าสามารถแก้ไขปัญหาภายในประเทศก็จะส่งผลให้การค้าชายแดนไทย-พม่ามีความราบรื่นกว่าที่เป็นในปัจจุบัน

ในส่วนของประเทศไทย รัฐบาลไทยและประชาชนชาวไทยสิ่งที่สามารถจะทำได้เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลพม่าก็คือ การพยายามแสดงให้เห็นถึงความจริงใจต่อรัฐบาลพม่ามากกว่าที่เป็นในปัจจุบัน เพราะการแก้ปัญหาทางด้านการค้าชายแดนส่วนใหญ่จะเป็นบทบาทของเอกชนในการเสนอแนวทางต่อภาครัฐบาลให้มีการเจรจากับทางรัฐบาลพม่า แต่พบว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าจะเป็นการแก้ปัญหาระยะยาว เพราะสาเหตุใหญ่มาจากที่รัฐบาลพม่ายังไม่มีความเชื่อใจต่อไทย รัฐบาลไทยจึงควรแสดงให้เห็นถึงความจริงใจต่อความต้องการในการสร้างสัมพันธ์อันดีกับทางรัฐบาลพม่า เช่น การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมอันดีระหว่างกัน ตลอดจนการช่วยเหลือประชาชนชาวพม่า ซึ่งท่าทีของพม่าที่แสดงกับประเทศต่าง ๆ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฯลฯ แตกต่างจากไทยคือประเทศดังกล่าว ได้ให้การช่วยเหลือกับพม่าอย่างเต็มที่ เช่น การสร้างถนน การให้เงินสนับสนุนพม่า ซึ่งต่างจากไทยที่พม้ามองว่าไทยต้องการเพียงผลประโยชน์จากทรัพยากรที่ยังอุดมสมบูรณ์ของพม่าเท่านั้น

ดังนั้น การแก้ปัญหาระยะยาวกับพม่า จึงเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐบาลไทยควรมีแนวทางในการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและพม่า โดยไม่เอาเหตุผลทางประวัติศาสตร์มาเป็นสิ่งที่ยึดถือมากเกินไป โดยเฉพาะโลกในกระแสความเปลี่ยนแปลง ของโลกในปัจจุบันหรือกระแสโลกาภิวัตน์จะปฏิเสธไม่ได้ว่าปัจจุบันภาระแสนี้ได้มีส่วนอย่างมาก ดังนั้นไทยจึงควรมีแนวทางที่สร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป